

Базові поняття і терміни у галузі вивчення та охорони теріофауни на заповідних територіях та поза ними

Ігор Загороднюк

Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка; zoozag@ukr.net

Нижче впорядковано тлумачник понять, які важливі для аналізу питань охорони видів та їхніх комплексів на заповідних територіях і поза ПЗФ. Набір та тлумачення базових понять є оригінальними і можуть відрізнятися від поширених в іншій довідковій літературі з охорони фауни.

Моніторинг фауни – система регулярних спостережень за складом фауни та його динамікою або динамікою популяцій індикаторних видів, що проводиться за заздалегідь визначеним циклом і набором підходів до обліку з метою отримання порівняльних даних у тривалому часі; моніторинг фауни на ПЗТ виявляє природні цикли і важливий у зв'язку з резерватними сукцесіями.

Облік фауни – ведення та впорядкування результатів спостережень за складом локальної фауни і ряснотою окремих видів та їхніх угруповань шляхом накопичення даних, отриманих при прямих спостереженнях, аналізі слідів життєдіяльності (нори, послід, погризи тощо), системних обліків пастками та різноманітними логерами (слідові альбоми, живоловки, фотопастки).

Охорона тварин – комплекс заходів, спрямованих на збереження життєздатних популяцій окремих видів, зокрема через резервування територій для природних популяцій, обмеження впливів людини і чужорідних видів, створення резервних популяцій та реалізацію відповідних планів дій з підтримання та відновлення життєздатності популяцій.

Резервні популяції – штучно створені популяції ссавців на обмежених територіях (напр., зоопарки), в яких підтримують репродуктивні ядра і регулюють віко-статеву структуру та контролюють інбридинг з метою формування груп для вивчення біології, поведінки та особливостей репродукції об'єктів охорони та подальшого випуску тварин у стан дикої природи.

Фауністичний комплекс – сукупність природних популяцій місцевих (часто і чужорідних) видів тварин певної територіальної одиниці, які пов'язані між собою функціональними зв'язками (трофічними, топічними, мутуалістичними тощо) та існують у постійній взаємодії цих видів, з певними сезонними та багаторічними циклами при сталому складі окремих угруповань.

Фрагментація популяцій – поява природних або штучно створених перешкод до існування природних популяцій тварин у просторі й часі, які обмежують міграцію та дисперсію особин і ведуть до припинення обміну особин між популяціями та інбридингу; сприяння відновленню метапопуляційної структури видів є однією з ключових задач охорони тварин.